

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Олександра ПАВЛОВА, 1999 року народження, громадянка України, освіта вища: у 2021 році закінчила з відзнакою Міжнародний гуманітарний університет, де здобула кваліфікацію: ступінь вищої освіти магістр галузь знань «Гуманітарні науки» спеціальність «Філологія» професійна кваліфікація «Філолог, перекладач, викладач англійської та німецької мов та літератури», у 2022 році закінчила з відзнакою Національний університет «Одеська юридична академія», де здобула кваліфікацію: ступінь вищої освіти магістр спеціальність «Право», працює асистентом кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія», з 2021 року навчається в аспірантурі Національного університету «Одеська юридична академія», виконала акредитовану освітньо-наукову програму Національного університету «Одеська юридична академія», Міністерства освіти і науки України, м. Одеса (ОП 37284 Право (081 Право)).

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Національного університету «Одеська юридична академія», Міністерства освіти і науки України, м. Одеса від «04» липня 2025 року № 2082-10, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради **Дениса КОЛОДІНА**, д.ю.н., доцента, декана факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія»;

Рецензентів: **Вячеслава ТУЛЯКОВА**, д.ю.н., професора, професора кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія»;
Ірини ГОРБАЧОВОЇ, к.ю.н., доцента, доцента кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Офіційних опонентів: **Володимира ШАБЛИСТОГО**, д.ю.н., професора, директора ННІ права та інноваційної освіти Дніпровського державного університету внутрішніх справ;
Сергія ХАРИТОНОВА, д.ю.н., професора, завідувача кафедри кримінально-правової політики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,

на засіданні «09» серпня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» Олександрі ПАВЛОВІЙ на підставі публічного захисту дисертації «Кримінально-правова охорона професійних прав журналістів (порівняльно-правове дослідження)», за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в Національному університеті «Одеська юридична академія», Міністерства освіти і науки України, м. Одеса.

Науковий керівник – Степаненко Оксана Василівна, д.ю.н., доцент, завідувачка кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є першим в Україні спеціальним комплексним порівняльно-правовим дослідженням кримінально-правової охорони професійних прав журналіста в умовах оновленого галузевого законодавства України в сфері медіа та європейського вектору впорядкування національного законодавства.

Наукова новизна дослідження розкривається в наступних положеннях, висновках та пропозиціях:

вперше:

обґрунтовується доцільність виключення з КК України терміну «законна професійна діяльність журналіста»;

запропоновано назву ст. 171 КК України викласти в такій реакції: «Стаття 171. Перешкоджання виконанню професійних обов'язків журналіста»;

запропоновано визначення «переслідування» (ст. 171 КК України), під яким слід розуміти залякування, спостереження, або надсилання повідомлень чи телефонних дзвінків, які повторюються в часі, та створюють у жертви обґрунтований страх за власне життя та/або здоров'я або близьких осіб;

на відміну від законодавчого підходу (ч. 2 ст. 171 КК України), запропоновано визначити переслідування як злочин;

викладено доводи щодо необхідності та доцільності впорядкування санкцій за кримінальні правопорушення проти професійних прав журналістів, в тому числі шляхом узгодження з іншими нормами КК України;

аргументується доцільність погрозу вбивством, насильством або знищенням чи пошкодженням майна та завдання ударів і побоїв, вчинені щодо журналіста або близьких для нього осіб у зв'язку з виконанням ним професійних обов'язків визнати в якості кваліфікованого та особливо кваліфікованого способу перешкоджання в межах ст. 171 КК України;

вдосконалено:

запропоновано назву розділу V Особливої частини КК України викласти в редакції «Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод»;

обґрунтування необхідності в процесі застосування ст. 171 КК України виходити з поширювального тлумачення «журналіст», запропонованого в європейських рекомендаціях, але нормативне його визначення має бути регламентоване спеціальним галузевим законодавством;

розуміння «перешкоджання» (як збірного поняття кримінальних правопорушень проти професійних прав журналістів), під яким пропонується розуміти: діяння, яке спрямоване в насильницький чи ненасильницький спосіб на створення перепон в реалізації журналістом професійних прав при виконанні професійних обов'язків з метою унеможливлення їх виконання, недопущення, припинення або ускладнення реалізації журналістом своїх професійних прав, що

призводить до незаконного припинення або унеможливлення виконання журналістом своїх обов'язків;

підтримати та розвинути пропозицію, що за спричинення тілесних ушкоджень журналісту або близьким для нього особам, умисне знищення або пошкодження майна, умисне вбивство, захоплення як заручника журналіста або близьких у зв'язку з виконанням ним професійних обов'язків відповідальність має наставати за загальними нормами - ст. ст. 121, 122 або 125 КК, ст. 194, 115, 147 КК, з урахуванням відповідної обтяжуючої обставини - «у зв'язку з виконанням журналістом професійного обов'язку»;

набуло подальшого розвитку:

аргументація доцільності декриміналізації незаконної відмови у доступі журналіста до інформації, що сприятиме усуненню конкуренції зі ст. 212-3 КУпАП, на користь визнання такої форми перешкоджання виключно як адміністративний проступок;

визначення об'єкта кримінально-правової охорони з урахуванням специфіки професійних прав журналіста, та запропоновано розуміти як сукупність кримінально-правових норм, які спрямовані на забезпечення визначеного законом порядку виконання творчим працівником суб'єкта у сфері медіа професійних обов'язків та реалізації професійних прав журналіста в процесі професійного збирання, одержання, створення, редагування, поширення та забезпечення підготовки інформації для медіа, як передумови забезпечення права на свободу слова, думок та свободи їх вираження;

дослідження історичного розвитку кримінально-правової охорони професійних прав журналіста, та було встановлено, що фактичний фундамент формування кримінально-правового механізму їх охорони розпочався з 1985р.;

дослідження зарубіжного досвіду кримінально-правової охорони професійних прав журналіста, який показав, що країни ЄС утримуються від створення спеціальних норм задля захисту професійних прав журналіста, а забезпечують таку охорону загально кримінальними нормами та нормами галузевого законодавства;

обґрунтування позиції, що основним безпосереднім об'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 171 КК України, є встановлений правовими нормами порядок суспільних відносин у сфері виконання професійних обов'язків журналіста та реалізації професійних прав, та слід відмежовувати від трудових прав людини;

обґрунтування ідеї декриміналізації «впливу у будь-якій формі на журналіста з метою перешкоджання виконанню ним професійних обов'язків» (ч. 2 ст. 171 КК) та декриміналізації діянь, передбачених ст.ст. 345-1, 347-1, 348-1, 349-1 КК України;

аргументація на користь впровадження низки заходів загально-правового характеру, які б забезпечували разом з нормами КК України належну охорону професійних прав журналіста.

Дисертація виконана українською мовою.

За змістом дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти

(наукових установах), затвердженого постановою КМУ від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 12 січня 2022 року №44 (зі змінами).

Здобувачка має 11 наукових публікацій, з яких 4 опубліковано у наукових фахових виданнях, перелік яких затверджено МОН України, 1 стаття – у виданні, включеному до наукометричної бази Web of Science Core Collection та 6 тез доповідей на науково-практичних конференціях:

1. Stepanenko, O., Stepanenko, A., Boichenko, V., Pavlova, O. (2023). Establishment of international legal regulation on the criminallegal combat against domestic violence. *Amazonia Investiga*, 12(63), С. 198-205

2. Павлова О.С. Система кримінально-правової охорони журналістів в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 5. С. 298-301.

3. Павлова Ю.С., Павлова О.С. Правове регулювання інформаційних відносин. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 6. С. 473-475

4. Павлова О.С. Поняття та види інформаційних правопорушень. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 7. С. 372-475.

5. Павлова О.С. Кримінально-правова охорона прав блогерів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 9. С. 337-340

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти) та висловили зауваження:

Денис КОЛОДІН, д.ю.н., доцент, декан факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія», зазначив, що захист відбувся і всі присутні побачили ґрунтовну роботу та взаємодію між науковим керівником і здобувачкою, відмітив, що у наукового керівника дисертантки це перший захист аспіранта, щодо якого вона здійснювала наукове керівництво. Вказав, що в процесі публічної дискусії члени разової спеціалізованої вченої ради побачили, що здобувачка повністю володіє матеріалом, ґрунтовно відповідала на питання та аргументувала всі положення, які були викладені в дисертації. Підвів підсумок, що буде голосувати «за» та закликав колег зробити так само.

Вячеслав ТУЛЯКОВ, д.ю.н., професор, професор кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія», критичні зауваження виклав у наданій рецензії та оголосив під час виступу, вказав, що свого часу два його високоповажних колеги влаштували конкурс з приводу того, яка буде найкоротша рецензія на дисертацію доктора філософії. Вказав, що «згоден» щодо присудження ступеня дисертантці.

Ірина ГОБАЧОВА, к.ю.н., доцент, доцент кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія», критичні зауваження виклала у наданій рецензії та оголосила під час виступу, під час

дискусії зазначила, що повністю погоджується з думками колег: офіційними опонентами та рецензентом і також зазначила, що дисертація Павлової Олександри Сергіївни на тему «Кримінально-правова охорона професійних прав журналістів (порівняльно-правове дослідження)» відповідає вимогам, щодо дисертації на здобуття ступеня доктора філософії, які встановлений Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року, а авторка Павлова Олександра Сергіївна, на основі публічного захисту, який був гідним, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Володимир ШАБЛИСТИЙ, д.ю.н., професор, директор ННІ права та інноваційної освіти Дніпровського державного університету внутрішніх справ, критичні зауваження виклав у наданому відгуку та оголосив під час виступу, під час дискусії відмітив, що під час захисту здобувачка трималася добре, відмітив високий рівень організації засідання, зазначив, що позитивним фактором є те, що дисертантка є аспіранткою денної форми навчання та асистенткою кафедри кримінального права, зважаючи на що відмітив те, що кожного року під час оновлення власних освітньо-професійних програм є доречним звернення до провідних юридичних закладів задля перейняття досвіду, вказав, що на сьогодні виконана одна з основних умов підготовки аспіранта денної форми навчання, щодо того, що аспірантура Національного університету «Одеська юридична академія» забезпечує себе власними науково-педагогічними кадрами, що є позитивним та однією з головних вимог функціонування аспірантури та підготовки здобувачів третього освітньо-наукового рівня. Вказав, що якщо подивитися на освітньо-наукову програму «Право» університету, то всі ті загальні та спеціальні компетентності, були продемонстровані. Вказав, що здобувачка оволоділа всіма необхідними навичками. Зазначив, що як офіційний опонент підтверджує те, що зазначив раніше, з приводу того, що підтримує здобувачку, її наукового керівника в прагненні щодо того, щоб Олександра Сергіївна здобула ступінь доктора філософії в галузі «Право». Констатував, що буде голосувати «за».

Сергій ХАРИТОНОВ, д.ю.н., професор, завідувач кафедри кримінально-правової політики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, критичні зауваження виклав у наданому відгуку та оголосив під час виступу, під час дискусії вказав, що, на його погляд, захист відбувся і це видно було по виступу здобувачки, по тому як вона відповідала на питання присутніх, як здобувачка достатньо грамотно відповіла на зауваження та дискусійні питання офіційних опонентів та рецензентів. Відмітив, що робота повністю відповідає всім ознакам, які потрібні для такого виду робіт. Зазначив, що йому сподобався виступ дисертантки і відповіді на питання. Вказав, що буде голосувати «за» та висловив переконання, що всі присутні можуть побачити сформованого доктора філософії з галузі знань «Право».

Результати відкритого голосування:

«За» - 5 членів ради;

«Проти» - немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Олександрі ПАВЛОВІЙ ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова
разової спеціалізованої вченої ради

Денис КОЛОДІН

